

GEHEIM

4010a/P/66

18 februari 1966.

1632 / R II - 13

Am.D.

↓
R III - 10

Land: Sovjet-Unie / Communistisch China

Onderwerp: De spanningen tussen Moskou en Peking:
A. Samenvatting memorandum C.C. der CPSU;
B. Militaire versterkingen Russisch-Chinese grens.

Referenties:

Datum van waarneming: Eerste helft februari 1966.

Bron: Betrouwbaar

Subbron: Betrouwbaar, westelijk waarnemer te Moskou.

Opmerkingen: Dit bericht is uitsluitend bestemd voor gebruik ten Departemente.

Bijlagen:

Mede Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken

Aan Zijne Excellentie Mr J.M.L.Th. Cals

Minister-President

Plein 1813, nr. 4

's-GRAVENHAGE

GEHEIM

Sovjet-Unie / Communistisch China

DE SPANNINGEN TUSSEN MOSKOU EN PEKING

- A. Het Centrale Comité van de Communistische Partij van de Sovjet-Unie heeft een document opgesteld, dat als zeer vertrouwelijk naar alle partij-instanties en organisaties in de Sovjet-Unie is gezonden en dat handelt over de stand van zaken in het conflict tussen de Sovjet-Unie en de Volksrepubliek China.
- Dit stuk bevat zeer openhartige gegevens en het is voor de eerste maal dat de hoogste partijleiding een document met dergelijke inhoud op vrij grote schaal heeft rondgestuurd. Het document stamt van eind januari. Aan het slot van dit memorandum wordt aan de partij-instanties in het gehele land opgedragen aan hun ondergeschikte vertrouwensmannen, propaganda-afdelingen en journalisten in spoedig te beleggen speciale vergaderingen de inhoud uit te dragen.
- In Moskou zijn begin februari enige van deze vergaderingen gehouden. Aldaar verschenen o.a. de eerste secretaris van het Centrale Comité, Breznjew, Sjelepin, Mikojan, de president van de Sovjet-Unie Podgorny en de minister-president Kosygin. Het komt zelden voor dat deze hoogste leiding op ondergeschikte rayonvergaderingen verschijnt. Het document werd in zijn geheel door Breznjew persoonlijk voorgelezen; dit voorlezen duurde twee uur.

In dit stuk wordt een balans opgemaakt van de ontwikkeling van de geschillen met de Chinese communisten, van het moment af dat de ideologische geschillen zijn opgetreden. Wat zich oorspronkelijk beperkte tot een meer theoretisch geschil, en wel over de academische uitleg van het Marxisme-Leninisme, is gaandeweg uitgegroeid tot een zeer toegespitste nationalistische vete van China tegenover de Sovjet-Unie, waarbij reeds spoedig Chinese imperialistische tendenzen optraden.

De waarnemingen van de leiding van partij en regering in Moskou van de laatste maanden doen hen overhellen tot de

GEHEIM

overtuiging, dat de leiding van de Chinese Volksrepubliek de vijandigheden zo hoog wil opvoeren, dat een gewapend conflict niet geheel uitgesloten is. De partijleiding verdedigt zich tegen de Chinese verwijten, dat zij in Vietnam en in de geschillen tussen Pakistan en India divergerend met de belangen van het internationale communisme is opgetreden en door haar bemiddeling heeft gepoogd voor het communisme nuttige militaire conflicten te doven.

Het memorandum verweert zich speciaal tegen het dezer dagen in het openbaar door Mao Tse-toeng herhaalde verwijt, dat de Sovjet-Unie doet alsof het in het Vietnamese conflict aan de zijde staat van de communistische wereld en ogenschijnlijk ook militaire materiële hulp verleent, maar dat deze hulp slechts als een symbolische geste kan worden opgevat, welke totaal onvoldoende is tegenover de Amerikaanse agressie, en dat de Sovjet-Unie duidelijk de Amerikanen hun gang wil laten gaan in de hoop dat de escalatie uiteindelijk zal leiden tot een aanval van Amerika op China, met het doel de centra van de atoomfabricage in China, met name in Singkiang, te vernietigen.

Het memorandum polemiseert dan tegen een zware aanval, welke het partijblad van de Chinese communisten te Peking op de Sovjet-Unie heeft gedaan, tegen wat genoemd wordt: "de geest van Tasjkent". Daarin en in de verdere duidelijke pogingen van de regering van de Sovjet-Unie om haar politieke invloed op diverse plaatsen in Azië te versterken, ziet het hoofdorgaan der Chinese communisten een van de onderdelen van de strijd op vele fronten, die de Sovjet-Unie heeft aangebonden tegen Peking. De Chinese communisten wijzen deze wat zij noemen Russische agressie af, omdat zij beweren dat het altijd een absolute overtuiging op alle congressen van het internationale communisme is geweest, dat Azië behoort tot de Chinese invloedssfeer en alleen de Chinese Volksrepubliek in staat is de Aziatische volkeren het communisme bij te brengen.

Marxisme-
Leninisme

Het memorandum verplaatst zich dan naar concrete militaire geschillen en noemt een aantal feiten op, waaraan

GEHEIM

de Chinezen zich tot op dit ogenblik hebben bezondigd.
De Russen stellen vast:

- dat tegen alle overeenkomsten in de Chinezen de oorlog tegen India zijn begonnen;
- dat de Chinezen Tibet hebben overweldigd;
- dat de Chinezen trachten te penetreren in Afghanistan, dat voor de toegang van de Sovjet-Unie tot Zuid-Oost-Azië tot de Sovjet-Russische invloedssfeer behoort;
- dat zij voortdurend grensincidenten in Singkiang uitlokken (met plaats en datum vastgesteld, neerkomend op ongeveer 200 per jaar);
- dat de Chinezen transporten van Sovjet-Russische hulpmiddelen naar Noord-Vietnam door het afsluiten van de noodzakelijke toegangswegen verhinderen, waardoor de Sovjet-Unie verplicht werd een gevaarlijke luchtweg af te leggen;
- dat de Chinezen in verband met de territoriale eisen, welke de Volksrepubliek voortdurend aan Sovjet-Rusland stelt, niet alleen in China zelf, maar ook overal in de wereld Chinees propagandamateriaal verspreiden met vervalste landkaarten en geschiedenisboeken, waaruit zou moeten blijken dat de Sovjet-Unie grote streken aan de grenzen tussen de Sovjet-Unie en China wederrechtelijk in het Sovjet-Russische staatsverband hebben gedwongen, terwijl zij territoriaal, natuurkundig, geografisch en historisch tot China zouden behoren. Het gaat hier om het gebied van Samarkand en Khokand, benevens over wat de Chinezen noemen de Sovjet-Russische penetratie in Buiten-Mongolië.

Uitvoerig betoogt het memorandum, dat het de Chinezen er kennelijk om te doen is de verhouding tussen de Sovjet-Unie en Amerika zodanig te frustreren, dat daaruit een gewapend conflict -wat niet anders dan een atoomoorlog kan zijn- zou voortkomen. Anderzijds besteedt Peking een zodanig enorm bedrag van de nationale geldmiddelen aan de experimenten van haar atoomcentra en heeft zij dermate vitale volksbelangen volkomen achter gesteld, dat het er

GEHEIM

duidelijk om te doen is zo snel mogelijk een dusdanige atoomkracht te zijn, dat Rood-China een eigen onafhankelijke wereldpolitiek kan voeren waarvan de Sovjet-Unie in eerste aanleg verwacht dat China tot een gewapend conflict met de Sovjet-Unie zal komen om haar te dwingen de door China verlangde gebieden onder chantage ofwel met geweld af te staan.

Tenslotte deelt het memorandum mee, dat dit gehele geschil met China het onderwerp zal zijn van het in de maand maart in Moskou te houden buitengewone congres van de CPSU en zulks ter voorbereiding en inleiding van het congres van alle communistische partijen ter wereld, dat ofwel onmiddellijk daarna of in mei a.s. in Praag zal worden gehouden.

- B. In verband met de geruchten in Moskou, dat de sedert jaren in de streek van Samarkand en aan de Noord-Chinese grenzen gestationeerde omvangrijke Russische troepeneenheden in de laatste weken met alle wapens zwaar versterkt zijn, vernam zegsman tevens dat aan de Chinese zijde steeds grotere troepenconcentraties plaatsvinden in de provincie Singkiang, aan wélks grenzen de in het memorandum vermelde honderden voortdurend uitgelokte grensincidenten plaatsvinden. Sovjet-Russische jachtvliegtuigen vliegen sinds geruime tijd regelmatig over het Chinese gebied om de troepentransporten die daar plaatsvinden te controleren.

Zoals bekend, zijn in 1963 tienduizenden mohammedanen voor de Chinese legers over de Sovjet-Russische grens gevlucht. De USSR heeft uit de weerbare mannen onder deze vluchtelingen thans speciale troepen geformeerd en opgeleid, aan wie in noddgeval een bepaalde taak zal worden opgedragen.

Onder het Sovjet-Russische publiek is een en ander over de ongerustheid bij de Sovjetregering en de inhoud van het memorandum doorgesijpeld. In Moskou doen geruchten de ronde, dat een afrekening onvermijdelijk is en dat het de

GEHEIM

GEHEIM

bedoeling is van de leiding van partij en staat om gaandeweg het volk op deze mogelijkheid voor te bereiden.

GEHEIM